

Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Κανονιστικές και Κοινωνικές Διαστάσεις της Κοινωνίας της Πληροφορίας

Εισαγωγή

Λίλιαν Μήτρου (L.Mitrou@aegean.gr)

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

Τμήμα Μηχανικών Πληροφοριακών & Επικοινωνιακών
Συστημάτων

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Syllabus -1

- ✦ Κοινωνία της Πληροφορίας
- ✦ Πληροφορική τεχνολογία/ Οικονομία
- ✦ Θεσμοί στην Κοινωνία της Πληροφορίας –Δίκαιο και κανόνες στην Κοινωνία της Πληροφορίας
- ✦ Υποκείμενα, κοινότητες και παράγοντες στην εποχή του Web 2.0. / Social networks
- ✦ Κυβερνοχώρος (cyberspace) ως/και χώρος (space)
- ✦ Το κράτος και η διακυβέρνηση στην εποχή του Web 2.0
- ✦ Θεσμοί και ιδεολογικοί μηχανισμοί στην ΚτΠ

Syllabus - 2

- ✦ Οι όψεις και οι προκλήσεις του ψηφιακού χάσματος
- ✦ Η εμπιστοσύνη (trust) στην Κοινωνία της Πληροφορίας
Κοινωνικές και νομικές διαστάσεις της διαχείρισης ταυτότητας
- ✦ Επικοινωνία και ελευθερία του λόγου (digital speech) στην Κοινωνία της Πληροφορίας
- ✦ Ο ρόλος της πληροφορικής στον κοινωνικό διάλογο (social discourse) - κοινωνική υπευθυνότητα (social responsibility)

Κοινωνία της Πληροφορίας

- ✦ Ο όρος συνδέθηκε καταρχήν με τον τεχνολογικό νετερμινισμό
- ✦ Η τεχνολογία προκαλεί τις κοινωνικές αλλαγές κατά τρόπο ώστε η κοινωνία προσδιορίζεται από τα χαρακτηριστικά και τις δυνατότητες της συγκεκριμένης τεχνολογίας: τροφосуλλεκτικές, αγροτικές, βιομηχανικές κ.ο.κ.
- ✦ Κοινωνία της Πληροφορίας: νέος τύπος κοινωνίας; Κοινωνική αλλαγή ως αποτέλεσμα εξελίξεων στην τεχνολογία;
- ✦ Ο όρος αντιστοιχεί σε ένα «εμπειρικό φαινόμενο»- Μεταβατικός όρος;

Τεχνολογικός ντετερμινισμός

- ✦ Καινοτομία μετά τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο και ιδίως τα τέλη δεκαετίας '70
- ✦ Ριζικός μετασχηματισμός της κοινωνίας;
- ✦ Η θεωρία των τριών τεχνολογικών κυμάτων (A. Tofler)
- ✦ Αγροτική επανάσταση
- ✦ Βιομηχανική επανάσταση
- ✦ Πληροφορική επανάσταση/
- ✦ Η σύγκλιση τεχνολογίας ενισχύει αυτήν την προσέγγιση που εκφράζεται από τους Negreonte, Gates, Dertouzos
- ✦ Έχουμε όντως περάσει σε ένα νέο τύπο κοινωνίας;

Χαρακτηριστικά της ΚτΠ

- ✚ Αλλαγή στην οικονομία («αναδυόμενες» οικονομίες / παγκοσμιοποίηση)
- ✚ Αλλαγές στον καταμερισμό εργασίας [κοινωνικό/κρατικό/διακρατικό]
- ✚ Αλλαγές στους όρους της επικοινωνίας
- ✚ Αλλαγές στην οργάνωση της κοινωνίας και των κοινωνικών σχέσεων
- ✚ Αλλαγή κυρίαρχων συμβόλων / ρητορικής

Τεχνολογία

- ✿ Τεχνολογικός τρόπος παραγωγής που αντιστοιχεί κάθε φορά σε μία καθορισμένη βαθμίδα ανάπτυξης των μέσων εργασίας
- ✿ Ικανότητα να αξιοποιείται η εκπορευόμενη από την εμπειρία και την επιστήμη γνώση, προκειμένου να προωθείται η υλοποίηση των αποφάσεων
- ✿ Παραγόμενο της συνύπαρξης και της διάδρασης της γνώσης που προκύπτει από την επιστήμη και την τεχνική και των επιδιώξεων και πεποιθήσεων των οργανωμένων ομάδων που εμπλέκονται στη σύλληψη, σχεδίαση, ιδιοποίηση, εφαρμογή και εκμετάλλευσή της

Εξέλιξη ΤΠΕ

- ✦ Βασικό μέσο εκδήλωσης του κυρίαρχου οικονομικού και παραγωγικού κύματος που είναι γνωστό ως ΚΤΠ
- ✦ Τεχνολογίες μετασχηματισμού της Κοινωνίας
- ✦ Αλλαγή παραδείγματος [σύνολο πεπποιθήσεων, αναγνωρισμένων αξιών και τεχνικών που αποδέχονται τα μέλη μιας κοινότητας]
- ✦ Παλαιά ζητήματα-Νέα μέσα

Αλλαγές στην οικονομία;

- ✦ Αυξημένη οικονομική σημασία των δραστηριοτήτων που σχετίζονται με την πληροφορία και την πληροφόρηση
- ✦ Αρκεί για τον χαρακτηρισμό ΚτΠ;
- ✦ Ο συσχετισμός αυτός χρησιμοποιείται και ως κριτήριο διάκρισης και κατηγοριοποίησης δραστηριοτήτων ακόμη και στο επίπεδο μιας επιχείρησης
- ✦ Αναδυόμενες οικονομίες
- ✦ Διαλεκτική σχέση τεχνολογίας και παγκοσμιοποίησης

Αλλαγές στον καταμερισμό εργασίας;

- ✚ Σημαντικές αλλαγές ως προς τη δομή της απασχόλησης
- ✚ Δυτικές οικονομίες: πάνω από το 70% των εργαζομένων απασχολείται στον τομέα των υπηρεσιών
- ✚ Η παραγωγή πλούτου εδράζεται σε σημαντικό βαθμό σε γνώση και ικανότητες
- ✚ Δυσκολία προσδιορισμού εργαζομένων
- ✚ Αλλαγή του διεθνούς καταμερισμού εργασίας και πλούτου

Αλλαγές στην επικοινωνία

- ✚ Αλλαγή τρόπων – μέσων επικοινωνίας (αλληλοτροφοδοτούμενες αλλαγές)
- ✚ Διαμεσολάβηση της επικοινωνίας από μηχανές ;
- ✚ Καθορίζει το μέσο τον τρόπο;
- ✚ Νέα κατηγορία «εγγράμματων πολιτισμών»
- ✚ «Δευτερογενής προφορικότητα» – Νέα ακροατήρια : κοινωνικά δίκτυα, blogosphere?
- ✚ Ομαδική αίσθηση – Ανήκειν / “You have no friends!”

Αλλαγές στην οργάνωση της κοινωνίας

- ✦ Μεταβολή στην οργάνωση των κοινωνικών σχέσεων
- ✦ Μεταβολή στην οργάνωση και παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών
- ✦ Χωροχρονική διάσταση : Η παροχή της δυνατότητας της επικοινωνίας «πέρα από τα όρια» και σε μεγάλη ταχύτητα ανασηματοδοτεί την έννοια του χρόνου και του χώρου, αναδιατάσσει τις συγκεκριμένες σχέσεις
- ✦ Δημιουργία παγκόσμιων δικτύων / Διασύνδεση περιοχών και ανθρώπων
- ✦ Α-σύγχρονες συναλλαγές και σχέσεις

Σύμβολα και ρητορική

- ✦ Ουσιαστικός ο ρόλος της τεχνολογίας στη διαμόρφωση του πολιτισμού
- ✦ Πολιτισμός «φορτωμένος» με πληροφορία
- ✦ «Υπάρχει όλο και περισσότερη πληροφορία και όλο λιγότερο νόημα» (Baudrillard)
- ✦ Δεν υπάρχει σαφής καθορισμός και δυνατότητα ερμηνείας των πληροφοριών και συμβόλων
- ✦ Remote γνώση
- ✦ Πληθωρικά και αντιφατικά μηνύματα

Ταξινόμηση της Κοινωνίας;

Είναι η Κοινωνία της Πληροφορίας ένας νέος τύπος κοινωνίας;

- Ταξινόμηση με βάση το κριτήριο των παραγωγικών δυνάμεων
- Ταξινόμηση με βάση το κριτήριο του τρόπου παραγωγής
- Ταξινόμηση ανάμεσα σε παραδοσιακές και νεωτερικές κοινωνίες

Το κριτήριο των παραγωγικών δυνάμεων

- ✱ Ανθρώπινες ανάγκες ως βάση για τη συγκρότηση της κοινωνίας
- ✱ Μορφή παραγωγής **βασικών** αγαθών ως κριτήριο
- ✱ [Ποια είναι τα βασικά αγαθά ανά επίπεδο/φάση τεχνολογικής και κοινωνικής ανάπτυξης;]
- ✱ Τροφосуλλεκτικές, αγροτικές, βιομηχανικές κοινωνίες – ΚτΠ τέταρτη κατηγορία;
- ✱ Ντετερμινισμός: η ανάπτυξη των μέσων παραγωγής οδηγεί νομοτελειακά στην «κοινωνική αλλαγή»;

Το κριτήριο του τρόπου παραγωγής

- ✦ Τεχνολογικό κριτήριο- Μέσα
- ✦και σχέσεις παραγωγής: οι κοινωνίες κατατάσσονται σε επιμέρους τύπους
- ✦ Τα περισσότερα από τα φαινόμενα της ΚτΠ δεν είναι νέα υπό την έννοια ότι δεν αλλάζουν τη βασική δομή και χαρακτηριστικά των σχέσεων παραγωγής
- ✦ Η έκταση – η ταχύτητα – και η αλληλοδιαπλοκή των αλλαγών έχει ωστόσο επιπτώσεις
- ✦ Μεταβολές σε εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο

Παραδοσιακές και νεωτερικές κοινωνίες

- ✦ Αποσύνδεση των κοινωνικών σχέσεων από το τοπικό πλαίσιο αλληλεπίδρασης
- ✦ Οι νεωτερικές κοινωνίες έχουν αναπτύξει μηχανισμούς αποσύνδεσης που βασίζονται είτε σε συμβολικούς δείκτες (π.χ. χρήματα) είτε σε εξειδικευμένα συστήματα οργάνωσης και διαχείρισης του κοινωνικού περιβάλλοντος [Giddens]
- ✦ Διαχωρισμός χώρου και χρόνου : στις παραδοσιακές κοινωνίες η επιτόπια παρουσία είναι καθοριστική για τη συμμετοχή σε δραστηριότητες
- ✦ Οι νέες τεχνολογίες επιτρέπουν την οργάνωση της ζωής χωρίς την ταυτόχρονη παρουσία στον ίδιο τόπο και χρόνο (ασύγχρονη επικοινωνία)

Μία κοινωνία νέου τύπου;

- ✦ Οι ΤΠΕ γίνονται ο κυρίαρχος μύθος του δεύτερου μισού του 20^{ου} αιώνα
- ✦ Η σύγχρονη κοινωνία είναι προσηλωμένη στην ιδέα της προόδου, της ανάπτυξης, της εξέλιξης χωρίς όρια και όρους καθώς και συχνά μιας εργαλειακής λογικής
- ✦ Ο όρος είναι κατάλληλος για να περιγράψει μία νέα πραγματικότητα
- ✦ Μελέτη της επίδρασης της πληροφορικής τεχνολογίας στο κοινωνικό, οικονομικό, πολιτικό και θεωρητικό/ιδεολογικό επίπεδο